Gintautas Zabiela, Valdas Lučunas

Mokslinės archeologinės komisijos veikla 2007–2010 metais

2007–2010 m. Mokslinė archeologinė komisija (toliau – MAK) prie Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – KPD) tęsė savo veiklą, pradėtą 1997 m. (žr. *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 277–279; *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 482–483). Jos sudėtis 5 metų laikotarpiui suformuota KPD direktoriaus 2006 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. Į–060 (dr. Gintautas Zabiela, dr. Aleksiejus Luchtanas, habil. dr. Mykolas Michelbertas, dr. Ilona Vaškevičiūtė, habil. dr. Algirdas Girininkas, dr. Algimantas Merkevičius ir dr. Džiugas Brazaitis, KPD paskirti Zenonas Baubonis ir Rimantas Kraujalis). MAK sekretoriumi paskirtas Valdas Lučunas. 2006 m. kovo 23 d. KPD direktoriaus įsakymu Nr. 107 patvirtinti MAK nuostatai. 2009 m. kovo mėn. vykdant Viešųjų pirkimų įstatymą, su šiais MAK nariais buvo sudaryta 3 metų ekspertinių paslaugų pirkimo sutartis (iki 2012 m. kovo 31 d.). Per kadenciją narių sudėtis nesikeitė, lygiai taip pat kaip ir pirmininkas (dr. G. Zabiela), nors jis buvo perrenkamas kasmet.

Trečios kadencijos MAK veikla daugiausia buvo ekspertinė, spręstos einamosios archeologinių tyrimų leidimų išdavimo ir ataskaitų už juos svarstymo problemos. Pagrindiniai MAK darbo principai yra nusistovėję: posėdžius stengiamasi rengti antradieniais, 16 val. KPD patalpose, diskutuotinais klausimais į juos kviesti visas suinteresuotas šalis,

1 pav. MAK nariai A. Girininkas ir R. Kraujalis (toliau) apžiūrinėja valstybinės Lietuvos–Baltarusijos sienos linijos suardytą Paramėlio senovės gyvenvietės II vietą. G. Zabielos nuotr.

Fig 1. MAK members A. Girininkas and R. Kraujalis (continued to) inspect the destroyed Paramėlis ancient settlement 2 site on the Lithuanian – Belarusian state border.

priimtus nutarimus skelbti internete. Pagrindinė šių darbų statistika pateikiama lentelėje 1. Nuolatinį nerimą kelia tik didelis, nors ir svyruojantis, atotrūkis tarp išduodamų leidimų ir gaunamų ataskaitų (nuo 51 2007 m. iki 104 2008 m.), dėl ko kasmet keliolika archeologų negali vykdyti savarankiškų tyrimo darbų, dirba kitų vadovaujamose ekspedicijose, o atsiskaitymas už anksčiau vykdytus tyrimus nukeliamas vis toliau ir toliau. Efektyvaus mechanizmo šiai tendencijai įveikti kol kas nesukurta.

MAK šiuo laikotarpiu daugiau dėmesio skyrė archeologijos paveldo paminklosauginėms problemoms už Vilniaus ribų, ypač susijusioms su KPD finansuojamais šių objektų gelbėjimo darbų projektais. Tuo tikslu 2007 m. kovo 20 išvažiuojamųjų posėdžių metu lankyti Jakšiškių (Anykščių r.) ir Drabužninkų (Trakų r.) pilkapynai; 2009 m. balandžio 29 d. – Kurklių Šilo pilkapynas (Anykščių r.), Bajorų kapinynas (Elektrėnų sav.), Paramėlio senovės gyvenvietė II (Varėnos r.) bei Sudotos archeologinių objektų kompleksas (Švenčionių r.); 2009 m. gegužės 6 d. – Paprūdžių (Kelmės r.) ir Kalnuvėnų (Klaipėdos r.) kapinynai, 2009 m. gegužės 13 d. – vėl Paramėlio senovės gyvenvietė II (Varėnos r.) (pastarąją žaloja mineralizuojama Lietuvos–Baltarusijos sienos linija – problema neišspręsta iki šiol) (1 pav.). Dėja, kad dėl Lietuvą ištikusios ekonominės krizės visos šios programos nuo 2009 m. buvo nutrauktos. Vietoje spręsti ir sudėtingesnių archeologinių tyrimų vykdymo atvejai: 2008 m. birželio 19 d. – Trakų Švč. M. Marijos Apsilankymo bažnyčios (Trakų miestas), 2009 m. lapkričio 24 d. – Stabatiškės dvarvietės (Visagino sav.), 2010 m. sausio 19 d. – Trakų senamiesčio sklypo Karaimų g. 16 (Trakų miestas) tyrimų. Taip pat buvo vietoje įsitikinama, ar sudaromos archeologiniams tyrimams reikiamos sąlygos, išimties tvarka išduodant leidimus tyrinėti žiemą.

Tyrimų projektų svarstymo bei ataskaitų aprobavimo darbuose MAK stengėsi būti daugiau konsultantu ir patarėju nei prievaizdu. Visgi 2008 m. 2 atvejais dėl didelių apimčių ir objektų sudėtingumo, taip pat dėl tyrėjų kvalifikacijos stokos tyrimų leidimai nebuvo išduoti, o 2009 m. vienu atveju dėl tyrimų metu tyrėjo padarytų grubių metodinių klaidų archeologinių tyrimų ataskaita nebuvo priimta ir KPD Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo komisijai buvo pasiūlyta dar kartą atestuoti šį specialistą.

Lentelė 1. 2007–2010 m. MAK veiklos statistika

Metai Year	Įvyko MAK posėdžių MAK meetings held	Išduota leidimų Permissions issued	Apsvarstyta ataskaitų už praeitus metus Reports evaluated for last year
2007	22	281	191 (2006 m.)
2008	22	280	230 (2007 m.)
2009	22	272	176 (2008 m.)
2010	22	292	205 (2009 m.)
viso	88	1125	802

Activities of the scientific commission of Archaeology in 2007–2010

During 2007–2010, the MAK continued the activities it had begun in 1997. Its nine members were elected and appointed in 2006 and their composition did not change during 2007–2010. The MAK's third-term activities were as an expert panel mostly resolving problems concerning permit reports and the issuance of archaeological permits. (The main data is presented in Table 1.) On-site sessions were organised in (seven) separate instances.